

Când am tăcut și-am așteptat ca lama cuțitului să-mi reteze gâtul, Hans a vorbit, calm și răspicat:

– Măi, popă prost, ai mai mult curaj decât minte și mie-mi plac oamenii curajoși, pentru că nici mie nu mi-e teamă de nimic, nici măcar de Dumnezeu. Voiam să vă iau gâtul la toți și să mă distrez privind-vă cum muriți ca o turmă de vite. Dar îți promit, șontorogule, că vă iert și pe tine, și pe ceilalți, dacă-mi vei explica un lucru, în așa fel încât să-l înțeleg și eu, un țăran fără carte. Dacă nu, vă omor. Te prinzi?

Simțeam fierbințeală în tot corpul. Aș fi vrut să-i spun nu, că nu vreau să intru într-un asemenea joc al nebuniei, dar puteam oare să-mi las frații de izbeliște dacă aveau vreo șansă să scape?!

Am dat din cap. Nimeni nu mai vorbea, toți erau cu sufletul la gură. Îmi aduc aminte că unul dintre tâlhari luase un dumatic dintr-un nap fiert și rămăsese așa, cu el în gură, fără să-l mai mestece. Ne priveau când pe mine, când pe Hans cel Nebun, încercând ca mintea lor să priceapă ce se întâmplă.

– Uite care-i întrebarea, părințele, a început nebunul, sâsâind ca un șarpe. Aveam douăzeci de primăveri, eram serv pe moșia Goriche, îmi plăteam dările, mergeam la biserică, iar la iarmaroc nimeni nu era mai vesel și mai viteaz ca mine. Am luptat pentru seniorul meu de câte ori a fost nevoie, și-odată era să și mor.

Și-a ridicat haina și mi-a arătat o cicatrice urâtă și prost vindecată care-i brăzda pieptul și umărul în dreapta. Pe măsură ce vorbea, clipea tot mai des din ochi și vocea îi devenea tot mai rea.

– A venit vremea să mă-nsor și aleasa mea era mai frumoasă decât bobocii de floare primăvara – doar când privea spre mine începeam să tremur, și toate nopțile o visam doar pe ea. Am cerut-o după datină de la părinți și

am ridicat o casă¹. La soroc, mi-a născut un băiat voinic și sănătos, și nici nu simțeam oboseala muncii și nedreptatea vieții. Pentru mine, iernile erau primăveri și verile cu arșiță așijderea, în casa luminată de domnița mea și de fiul meu. Ai înțeles, părințele? Și nimeni nu-mi spunea Hans cel Nebun, ci Hans cel Frumos. Au trecut războaie și boli, oamenii s-au sluit și le-au căzut degetele de la mâini și de la picioare², dar casa noastră era parcă păzită de Cel de Sus, în care eu credeam, și la mănăstire duceam chiar mai mult decât se cuvenea: grăunțe, porci și vreascuri. Și-odată, părințele, am prins cu capcana un iepure gras și mare, și domnița mea a făcut o tocăniță pe cinste. Dar cineva a văzut capul și pielea animalului, și m-a turnat la moșie³. Au venit trei soldați, m-au pus în fiare și m-au dus la conac. Știam că am greșit și-am suportat treizeci de lovituri de bici, care pe altul poate că l-ar fi omorât deja. Mâncasem un iepure, părinte!!! Un iepure, cu domnița mea și copilul meu care mânca pentru prima oară carne!!! Moșierul s-a supărat tare pentru că nu am plâns și nu m-am văitat cum era obiceiul, rugându-l să mă ierte pentru că nu aveam să mai fac. M-a tot canonicit vreo câteva zile, ca pe-un câine, doar-doar mă vede plângând.

Leșurile zăceau în soare. Hans cel Nebun vorbea mai departe.

¹ Cuplul căsătorit își făcea „moșia“ proprie, dacă deținea pământ, sau lua în arendă o proprietate, dacă nu avea. Dar locuia separat, deci își ridica propriul bordei.

² Este vorba de lepră, boală răspândită în tot timpul Evului Mediu, cvasieradicată astăzi. Alături de ciumă, lepra era socotită cea mai gravă boală.

³ Numai seniorul – deținătorul pământului – avea dreptul de a vâna pe domeniul său. Cum hrana timpului era săracă în proteine, tentația braconajului era maximă, așa că pedepsele erau foarte aspre. Poporul ura atât de mult acest privilegiu, încât dreptul seniorial de vânatoare a fost primul desființat de revoluționarii francezi de la 1789.

– Și-ntr-o noapte, am avut o vedenie. Se făcea că un uriaș roșu ca focul și acoperit tot cu o blană deasă, ca de urs, a venit și mi-a spus:

– Hans, tu zaci aici, iar domniței tale îi e tare rău. Dacă rup lanțurile astea și te las să pleci, îmi vei fi sclav și vei face ce-ți spun?

– Sufletul meu este al Domnului, am răspuns, părințele, așa cum m-ați învățat voi! Dar namila nu s-a lăsat.

– Și unde este El acum?! Nevasta și copilul îți sunt munciți și tu ești în fiare pentru c-ai mâncat un prăpădit de iepure! Lasă-mă să te eliberez și să-i ajuti.

M-am gândit un pic și-apoi am zis că nici un om din lume nu-și poate lăsa nevasta și copilul în mâinile dușmanului, indiferent de preț.

Și uriașul a rupt lanțurile și-a dispărut, și m-am trezit deodată în pădure, lângă moșie, cu resturile de lanțuri încă atârându-mi de glezne și mâini, alergând în noapte spre casa mea.

Am ajuns și totul părea-n ordine, porcii dormeau în cocină și găinile-n coteț, dar ceva nu era-n regulă – nici un câine nu se gudura pe lângă mine și-am văzut leșul unuia dintre ei în întuneric, lângă intrare, străpuns de suliță. Am intrat, și-o clipă am sperat că totul e bine: domnița mea ședea cu pruncul în brațe, pe lavița de lângă cuptor, și-l legăna așa cum făcea de obicei. Nici n-am văzut că-n casă totul era răvășit. Am alergat să-i îmbrățișez, să-i strâng la piept, dar privirea ei m-a înghețat pe loc – nu mai era nimic acolo, doar un râu nesfârșit de teamă, durere și rușine. Maria mea nu mai era acolo, iar pruncul ședea într-un fel straniu, cu capul mult pe spate, ca un vârcolac, și era alb-alb la față, iar inima mi s-a oprit în piept. Iar apoi ea a vorbit, cu o voce parcă din altă lume:

– Pentru mine ai fost rigă și-mpărat, iubitul meu. Nici cu gândul, nici cu fapta nu ți-am greșit cu nimic. Rușinea

pe care am pățit-o de la soldați nu o va șterge nimic și zilnic voi vedea în ochii tăi lucrul acesta. Mi-am văzut pruncul murind și inima unei femei e prea mică pentru ca această faptă să-ncapă-n ea.

O ascultam amuțit.

– Știi ce-ai de făcut, Hans. Să-ți iei viața singur e un păcat.

Nici nu știi când am sugrumat-o. A murit fără un suspin, în îmbrățișarea mea. I-am pus pe amândoi pe laviță, frumos, cu mâinile pe piept. Copilul mirosea încă a lapte, așa cum miroș copiii. Am dat foc la tot și-am plecat. Mai întâi la moșie, apoi în lume. De-atunci tot dau foc și omor, și uriașul cel roșu și păros îmi călăuzește brațul. Nu m-a înfrânt nimeni, nici măcar nu m-a rănit. Iar când o umbră de milă-și face loc în mine, îmi aduc aminte de lavița pe care ședeau soția mea chinuită și moartă și îngerașul meu.

Mi-am încheiat povestea, popă prost, și caută să-mi explici tu de ce Domnul tău a lăsat să se întâmple una ca asta, de ce un om a trebuit să plătească atât de mult pentr-un iepure și care-i calea Lui astăzi? De ce Domnul a făcut o lume-n care seniorii fac ce vor, iar țăranii sunt ca animalele?

Nădușisem în soarele după-amiezii, iar șoldul meu beteag mă durea rău de tot.

– Ce s-a-ntâmplat la moșie a fost un lucru rău și, fără județ, nimeni nu este pedepsit de un senior drept, i-am răspuns, alegându-mi cu grijă cuvintele. Fără îndoială că moșierul va plăti greu fapta lui în ochii Domnului și nu va fi iertat când vremea va sosi...

– Guraaa!!! a răcnit Hans ca o fiară, și-am amuțit. Apoi a revenit la tonul normal și-a continuat calm: Ești un idiot ca toți ceilalți, părintele. Cuvinte fără rost, înșirate ca mățaniile cu care vă jucați, ca mărgelele muierii desfrânate. Pe moșier l-am pedepsit eu și așa o să fac cu toți. Și dacă

există Dumnezeu și-o judecată dreaptă, domnița și pruncul meu sunt în rai acum și le e bine, iar eu o să merg fără teamă în fața Lui, o să-L privesc în ochi și-o să-I spun că eu sunt Hans cel Nebun care și-a răzbunat soția și copilul, și-o să mă arunc eu în smoala clocotită și-o să fac tumb, părințele, printre draci!!! Na, acum ce mai ai de zis? Mai vrei să-mi salvezi sufletul înainte să te omor?

– Nimeni nu poate greși pentru totdeauna și mereu există cale de întoarcere la cele sfinte, Hans, cu condiția să te pocăiești și să-ți recunoști păcatele.

– Bine, părințele, atunci hai să-ți spun. O să te fierb de viu, pe tine și pe ceilalți, într-un cazan, și, când ești gata să mori, o să te frec cu urzici până-ți voi jupui toată pielea. Pe vreo doi o să-i vâr în țepușe și-o să-i coc la foc mic, vreo două zile, de-or să vadă cu ochii lor cum li se desprinde carnea de pe oase ca la mieii la proțap. O să le scot ochii și-o să le smulg limbile, o să-i pun să se mănânce între ei. Mai vrei să mă salvezi, părinte?

– Da, i-am spus.

Dintr-odată, nu-mi mai era frică deloc, indiferent ce îndruga despre caznele la care avea să ne supună. Pentru mine, Hans cel Nebun nu mai era decât un suflet rătăcit și-l simțeam mai singur și mai speriat decât mine. Nu era un demon, poate demonul îi călăuzea mintea și trupul, dar el era un om chinuit de el însuși și de spaimile lui. Îmi era milă de Hans cel Nebun, de muntele acela de om care mă privea tot mai furios. Parcă dispăruseră și stârvurile și totul era lumină, și-n lumina aceea intra încet-încet și bietul nebun din fața mea.

Apoi, dintr-odată, a izbucnit în râs și au reapărut toate, bălțile de sânge și cadavrele, fețele animalice călăuzite de Hans, mirosurile de moarte și frica.

– Măi părințele, pe tine te las în viață pentru că ești mai nebun ca mine, pe cinstea mea! Nu meriți să mori, e mai

rău să te las în viață, pentru că ești atât de prost, încât o să te chinui singur alergând după nebuni ca mine să-i salvezi! Ți-am spus numai prostii, ca să râd de tine. Nevasta-mea-i undeva în Goriche și mă-ndoiesc tare că vrea cineva să-i facă safteaua, grasă, urâtă și murdară cum e, cu cincii plozi atârnați de fuste. Toată viața am fost rău și îndărătnic, și mama a zis înainte să moară că-i pare tare rău că m-a adus pe lume sau că nu mi-a înfășurat buricul în jurul gâtului după ce m-a făcut. Nu mi-a plăcut decât să mănânc, să beau și să întind muieri pe unde-mi vine. Dar pe ceilalți nu pot să-i cruț, pentru că nu avem destulă hrană pentru ei și ne pregătim să atacăm castelul din Filkenstein, unde mă voi așeza ca un boier mare și-o să-i primesc pe ceilalți domni așezat în jilț aurit. Tu cară-te, șchiopule, până nu mă răzgândesc.

Și m-a lovit cu piciorul ca pe o javră și tot așa m-a dus până-n poarta mănăstirii, și-n timp ce mă-ndepărtam, auzeam urletele celor măcelăriți, ale fraților lângă care până mai ieri îmi duceam viața și-nvățam calea dreaptă.

Cred că vreo câteva zile am fost ca nebun, cu mintea dusă, rătăcind prin pădure cu tălpile sfâșiate și rasa ruptă-n mă răcini, bând apă din izvoare, lipăind ca animalele și mâncând frunze și fructe sălbatice. M-au adulmecat jivine în noapte, pe când mă ghemuiam în vreun culcuș, dar nici ele nu s-au îndurat să-mi pună capăt zilelor – poate așa, Maya ar fi fost în viață și astăzi, răsul ei ar fi mângâiat inima vreunui bărbat, iar pântecul ei i-ar fi rodit acestuia urmași. Nu știu când m-au găsit niste țărani rătăcind prin pădure, la zile-ntregi distanță de moșie, cu părul și barba crescute-n dezordine, plin de răni și vorbind fără șir.

Am zăcut o vreme la o moșie și, pe când am început iarăși să merg, am aflat că Hans cel Nebun și-a sfârșit zilele în fața castelului Filkenstein, iar căpățâna lui este înfiptă-ntr-un par pe metereze. Uciderea fraților mei fusese

o faptă atât de odioasă, încât aflate și Sfântul Părinte de ea, pentru că era rar lucru ca niște bieți părinți fără apărare să fie măcelăriți ca vitele chiar și pentru vremurile crude-n care trăiam. Când s-a aflat că eu scăpasem din acel măcel, episcopul locului m-a chemat la el și m-a trimis cu solie în Țara francilor, cu merinde și pază, pentru a povesti ce s-a-ntâmplat, și acolo mi-am desăvârșit pregătirea de inchizitor. M-a pus să-i promit că peste exact cinci primăveri aveam să mă întorc în ținutul meu și că, până atunci, sigur îl putea covinge pe seniorul Wernher și pe alți seniori să adune banii necesari reclădirii mănăstirii, cu toate acareturile care erau înainte, iar dacă eu urmam calea dreaptă, negreșit aveam să fiu ales stareț.

Așa că-n miezul verii luam calea Țării francilor, împreună cu niște negustori și oameni ai Bisericii, bine păziți de-un pâlț de soldați. Trecând râuri și păduri nesfârșite, scăpând de primejdia tâlharilor și de colții fiarelor, am ajuns la mănăstirea din Coutelles, în preajma sărbătorii Maicii Domnului.

6.

Și ținutul, și oamenii erau altfel în acea țară. Era multă lumină și nu ploua așa des, câmpiile erau mai roditoare, iar țăranii, chiar dacă erau mai pîrpirii decât goții, erau mai rumeni și mai fericiți.

Și viața de la mănăstire, rînduită după canonul scris de Sfântul Bernard¹, deși era foarte riguroasă, era parcă mai blîndă. Benedictinii dezvoltaseră calea prediciei și, ca atare, mulți frați vorbeau foarte frumos. Frații discutau o mulțime de lucruri pe care la noi era interzis să le abordezi, cum ar fi locul Fecioarei între sfinți și ereziile care zdruncinaseră țara. Și aici nobilii se războiau mai mereu între ei, dar mănăstirile erau cruțate. Frații vorbeau despre cavalerii templieri, arși pentru ereziile lor nemaipomenite, și despre catarii din sud care preferaseră să-și pună capăt zilelor pe un munte² decât să cadă în mâinile cruciaților plecați să-i aducă pe calea cea bună. Riga Filip murise – blestemat de

¹ Sfântul Bernard a lansat o vastă reformă a Bisericii Catolice, cunoscută sub numele de „reforma de Cluny“, și tot el este acela care a scris Canonul Sărmanilor Cavaleri ai lui Hristos, adică al cavalerilor templieri. A fost și una dintre cele mai importante figuri diplomatice ale epocii.

² Este vorba de muntele Montségur, din sudul Franței, menționat într-o notă anterioară. Împotriva catarilor din sudul Franței s-a desfășurat o adevărată cruciadă care a culminat cu acest episod ce a născut legende care supraviețuiesc până astăzi.